

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 3. De iis, quæ ad exercitium contritionis concurrere oportet, quoad
detestationem, quam includit in sua natura,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

ris: vt fit in Iubileis pro calamitatibus Christianorum. Tertio tenetur quis eo tempore quo se de peccato contritione habiturum vult, aut iuravit, vt si iuravit se quoties in tale peccatum incidit, statim de eo conterendum; p[er] se quoties incidit, teneatur statim conteri.

Si quis querat, quomodo contritio peccatori imponatur sub p[re]cepto, cum sit supernaturalis; seu quae sine diuina & supernaturali gratia exerceri nequeat (de quo late Suarez tom. 4. disput. 3. sect. 6.) atque adeo donum Dei sit & Spiritus sancti impulsus, non modo perfecta sed etiam imperfecta ex Con. Trid. sess. 14. cap. 4. Inde enim sequi videtur eam non esse in nostra potestate. Respondendum est; sicut illud quod per amicos: ita & illud quod per Dei auxilium possumus, nos dici simpliciter posse. Et certe cum piissimus Dominus peccatori semper adit ad ostium cordis pulsans, Apocal. 3. seu, quod idem est, Dei gratia hominibus in hac vita semper sit parata sufficiens ad agendam P[en]itentiam (quod bene explicat Suarez in seq. disput. 8. sect. 2.) semper est in potestate peccatoris, concurrente Spiritus sancti impulsu, contritionem elicere, quam sibi persuadeat, si non ita perfectam esse, vt peccatum mortale ab anima eliminet, quod sine reuelatione diuina sine nequitia sufficiens tamen ad excusandum a transgressione p[re]cepti de quo agimus. Sicque, vt habet Sorus in cit. art. 6. col. 5. cum quis humano more ad arbitrium prudentum, putat se esse contritum, licet verè non nisi attritus imperfecte contritus sit, excusatur a transgressione eiusdem p[re]cepti, etiam non recipiat gratiam.

CAPVT III.

De iis, quae ad exercitium contritionis concurrere oportet, quoad detestationem quam includit in sua natura.

SVMMARIVM.

- 25 Ad exercitium detestationis concurrere debent antecedenter, tum fides in Christum, tum odium peccati: consequenter verò dolor de peccato commisso.
- 27 Detestatio debet esse voluntaria.
- 28 Item concepta esse de peccato, vt ipsum est offensa Dei.
- 29 Itemque summa esse.
- 30 Non quidem absolutè, sed solum comparatè, & argumento doloris eam naturaliter sequentis.
- 31 Dolor is summus comparatè, ex obiecto. Et ex fine.
- 32 Non est summus comparatè, ex affectu voluntatis secundum intentionem.
- 33 Neque secundum tenentiam cordis, & facilitatem dolendi.
- 34 Neque secundum firmitatem qua nequeat vlla tentatione labefactari.
- 35 Sed secundum apprehensionem: vt quia vniuersè malè quoduis malum pati, quam peccare.
- 36 Est non teneatur, descendendo ad particularia, facere comparationem, vel cum aliquibus eorum, vel cum omnibus simul.
- 37 Quid ergo hac ex parte contritio requirat.
- 38 Detestatio peccati debet esse cum spe venia.
- 39 Debet procedere ex amore Dei, vt perfecta sit.
- 40 Sufficiens ad Sacramentum (etiam si imperfecta) procedere potest ex timore Dei, & quali iuxta Concl. Triden.

Ad exercitium contritionis, quae est declinatio quedam à malo, ad faciendum bonum, concurrunt detestatio peccati, tanquam auulsio noxiarum plantarum ab agro cordis nostri: tum etiam propositum emendationis, seu non peccandi de cætero, tanquam bonum semen missum in eundem agrum cordis nostri, per quod proferat fructus dignos p[en]itentiae, ad fugiendum à ventura ira, iuxta monitum D. Ioan. Baptistae Matthaei 3.

Ad illam autem debite exercendam quaedam concurrere oportet antecedenter, quaedam consequenter & quaedam comitanter. Quia enim reconciliatio peccatoris cum Deo, ad quam talis detestatio ordinatur, non contingit sine fide iuxta illud ad Hebraeos. 11. Impossibile est sine fide placere Deo:] exercitium illius p[re]requirit id, quod Conc. Trid. sess. 6. cap. 6. habet; vt peccatur excitatus & aditus diuina gratia, liberè moueatur in Deum, credens vera esse quae diuinitus reuelata & promissa sunt: atque illud imprimis; à Deo iustificari impium per gratiam eius, per redem-

ptionem quae est in Christo Iesu.] P[re]requirit etiam vt peccator oderit suum peccatum tanquam malum maximum: vt pote quo Dei amicitia dissoluitur, & ira prouocatur ita vt nihil eo peius ac perniciosius homini contingat. Per tale enim odium, voluntas ad detestationem peccati excitatur: quia secum adfert desiderium destruendi illud, eliminandue ab anima: Ad quod detestatio medium est; tum necessarium, vt patet ex dictis sub inirium p[re]cedentis capitis: tum etiam accommodatissimum, tanquam displicentia de peccato commisso; complacentiam, quae in eo committendo contingit, destruens, vt iniuria illata Deo referriatur.

Coniunctum verò consequenter habet dolorem; quia displicentia de eo quod factum est, cum infectum esse nequeat, non est sine dolore, sed illum habet naturaliter consequentem: de quibus actibus Suarez tom. 4. disput. 4. sect. 1. nonnulla disputat, in quibus non immorabimur: quia non sūt ad praxim necessaria; sicut sunt cōditiones quas ipsa peccati detestatio debet habere comites, vt contritionem perfectam constituat: quae ideo à nobis ex instituto sunt explicandæ.

Conditiones quas detestatio comites habere debet, vt contritio sit perfecta.

SECTIO I.

Prima igitur est: voluntariam sponteque susceptam esse. 27. Hanc Concl. Trident. sess. 14. in fine quarti cap. expressit, cum dixit hæreticos s[ed] docere contritionem esse extortam & coactam, non liberam & voluntariam; & cum in eadem sess. can. 5. Anathema dixit, id ipsum asserenti. Confirmatur autem primò ex eo, quod contritio actus sit virtutis p[en]itentiae; ad quem actum tanquam liberum seu positum in hominis potestate, hortati sunt: tum D. Ioan. Baptista Matth. 3. tum Dominus noster in sequenti cap. 4. dicendo P[en]itentiam agite.] Vnde licet intelligere, quod cum non dixerint p[en]itentiam patimini sed agite: p[en]itentiam habere nomen à p[en]a, eo quod sit quaedam p[re]teritæ culpæ priuata vindicta, quam reus, non quidem (sicut publicam) ab alio illatam patitur volens nocens: sed sua sponte eligat vt animaduertat in proprias culpas.

Secundò confirmatur, quia Ierem. 8. reprehenduntur à Deo peccatores, eo quod actum illum non habeant. Nullus est inquit, qui agat p[en]itentiam super peccato suo, dicens quid feci?] Denique confirmatur, quia de eodem actu datur p[re]ceptum per verba illa Luc. 13. Nisi p[en]itentiam habueritis omnes peribitis: sicut per illa similis formæ Ioan. 3. De susceptione Baptismi. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei: & per illa Ioan. 6. de sumptione sacrosanctæ Eucharistiæ: Nisi manducaueritis carnem filij hominis non habebitis vitam in vobis.] At nemo iuste reprehenditur, aut p[re]ceptum accipit de eo quod non est in ipsius libera potestate. Quare p[en]itentia seu contritio debet in peccatore esse voluntaria. Vnde inferre licet cum Nauar. in Enchir. cap. 1. num. 4. rationem contritionis non inueniri in detestatione illa peccatorum, quae repente & sine deliberatione quibusdam contingit, non considerantibus perpetrata esse talia cōtra Deū, summum suum bonum: necitem in violenter extorta: qualis est illa qua damnati Sap. 3. dicuntur p[en]itentiam agentes, & p[re] angustia spiritus gementes.

Conditio secunda detestationis ad perfectam conditionem requisita, est vt concepta, sit de peccato, non sub quacunque ratione. v.g. quia graui p[en]a aut infamiae obnoxium fecit, vt in Antiocho contigit ex lib. 2. Machab. cap. 9. aut aliud incommodum inuexit: sed sub ea, qua ipsum est offensa Dei: qualem fuisse in Davide constat per illud Psalm. 118. Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.] Nec dubium est fuisse in iis de quibus dicit Apost. 2. ad Corinth. cap. 7. Contristati estis secundum Deum.] In quem locum D. Ambros. ait, Tristatur secundum Deum, qui doler se fecisse, quod odit Deus.] Confirmatur verò huius conditionis necessitas ex eo, quod P[en]itens id faciat per contritionem, ad quod Ihsas hortatur in cap. 55. Dicens, Derelinquat impius viam suam, & reuertatur ad Dominum.] Non facit autem, nisi oderit dete-

stetur peccatum suum sub ea ratione qua est offensa Dei. Nam illa reuerſio, reconciliatio est impij cum Deo quem offendit peccando: atque vt hominis reconciliatio cum homine quem offendit non fit, si ille ostēdat se pēnitere ob suum tantum cōmodum vel incommodum, non ob ipsius offensionem; sic certē ac etiam multo maiore ratione putandum non est reconciliationem hominis cum Deo fieri; si ille non propter Deum offensum detestetur suum peccatum sed tantum propter timorem incommodorum quæ subire debet occasione eiusdem peccati sui. Quamquam vt bene notat Nauarr. in sequen. num. 11. ob talia pēnitere minus principaliter (dummodo principaliter id fiat ob Dei offensam) non obſtitit contritioni: sicut nec dilectioni Dei, qua propter semetipsum principaliter diligitur, obſtitit quod minus principaliter diligitur propter ipsius in nos collata aut conferenda beneficia. Dauide dicente in *Psalm.* 118. Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas propter retributionem. Adde ex Concil. Triden. *sess. 14. cap. 4.* Non esse malum pēnitere solum metu pēnæ, vel alterius mali dummodo voluntas peccandi excludatur. Id est, interprete Nauarr. *ibid.* dummodo non pēniteat quis ea mente, vt si talia incommoda abessent, non pēniteret, sed peccare pergeset.

Quod detestatio debeat summa esse, non tamen absolute.

SECTIO II.

29. **C**onditio tertia est, summam esse, seu qua pēnitens detestetur peccatum suum super omne detestabile. Hæc ex eo confirmatur, quod sicut homo ex *Deuter. cap. 6. Matth. 22. & Luc. 10.* debet diligere Deum ex toto corde: ita ex *10. cap. 2.* debeat ad illum conuerti ex toto corde. Et ex *Deuter. cap. 4.* illum quærere corde, & tribulatione animæ. Quod non facit, nisi vt toto affectu dilectionis obligatur ferri in Deum; toto similiter affectu odij detestetur peccatum. Sicut igitur illa obligatio ad dilectionem, talis est, vt homo teneatur magis diligere Deum, quam quiduis aliud: sic ista obligatio ad conuersionem ad Deum per detestationem peccati, talis est vt homo teneatur, peccatum quatenus offensa Dei est, ab ipsoque auerit, magis detestari, quam vllum aliud malum: ita vt nihil magis ac nihil æquē, ne quidem mors, aut æternum supplicium illi displiceat, ac peccatum: quod quidem est summè seu super omne detestabile, ipsum detestari; seu odisse supra omne malum. Et certē sicut Deus quia summum bonum est meritò statuitur amandus super omne amabile; ita peccatum, quia malum est summum, (vt ipse quo idem summum bonum amittitur) meritò censetur detestandum super omne detestabile. Ita enim comparatum est, vt quantum quid aut amatur aut amabile est, tantum illud quo amittitur odio habeatur, aut odibile iudicetur. Sic mater quantum amat vitam filij, tantum illius mortem odit, de eaque dolere iuxta illud *D. Augustini 21. de ciuit. Dei cap. 26.* In amissione rerum necesse est, vt tantum vrat dolor, quantum hæserat amor. Vnde manifestum relinquitur dolorem de peccato tanquā de amissione Dei, sicut nostri boni, mensuratum esse illi amori, quo Deus ipse diligitur super omnia: adeoque similiter vt rumque summum esse: iam si dolor summus sit, erit & detestatio peccati, ex qua ille promanat naturaliter: sicque vt amor quo Deus amandus est, summus esse debet, ita & detestatio qua detestandum est peccatum tanquam offensa Dei, debet esse summa. Quod qua ratione in particulari accipiendum sit, seu, quod idem est, quo sensu dicatur contritionem esse peccati detestationem summam, non modica difficultas est. Relictis autem scholasticis subtilitatibus, pro quibus videri potest *Suarez tom. 4. disp. 3. sect. 9 & 10.* illud quod pro praxi Confessatio sufficit, exponemus quam paucis fieri poterit.

De modo quo detestatio peccatorum debet summa esse.

SECTIO III.

30. **C**um igitur duobus modis contingere possit, voluntatis dolorem de peccatis (et ex consequenti detestationem ex qua promanat tanquam proprietatem) summum esse: vno modo absolute, nempe quia is tantus est, quam maximus esse in se possit altero modo comparatè, nempe quia omnem alium dolorem superat; non requiritur vt priore modo sit sum-

mus ex omnium sententia, teste Nauarr. in eodem cap. 1. num. 7. Tum quia nullum præceptum ad id obligat. Scriptura enim à nobis exigit eodem modo actus charitatis & pēnitentiæ, quo fidei & spei, aliarumque virtutum. At hos non exigit cum conditione summæ perfectionis, sed solum hortatur vt crescamus in virtute. Vnde *D. Chrylostomus, quod refertur De Pēnitentia Distinct. 3. cap. Talis: Quantulumcumque, inquit, & quamlibet breui tempore gestam non respicit, supple Dei pietas, Pēnitentiam. Suscipit etiam ipsam, nec patitur quamuis exigua conuersionis, perdere mercedem.* Tum quia semper esse summi anxij dubitantes an maioris perfectionis dolor noster esse possit; ac putantes quocumque motu feramur in Deum, aut auertamur à peccato, nos præceptis charitatis & pēnitentiæ minime satisfacere, adeoque manere in statu peccati: vnde adducemur in desperationem de nostra salute, aperireturque via blasphemandi impie diuinam benignitatem, quæ medicinam animæ nostræ instituerit, in qua pacem & tranquillitatem interio-rem nullam inueniamus. Tum demum, quia peccatum mortale in minimo suæ intensiōnis gradu sufficiens est ad statum æternæ damnationis. Ergo consentaneum est ad statum æternæ salutis, actum charitatis, aut pēnitentiæ charitate formate, sufficere in minimo etiam intensiōnis suæ gradu, præsertim cum sacræ literæ nullum talem certum definiunt, nec aliunde possit nobis tale quid innoscere. Vnde quod dicitur de grauiori peccato grauiorem requiri pēnitentiam & dolorem, intelligendum est, quod requiratur de consilio & honestate: vel quod sit eo vilior quo maior est: non autem, quod requiratur de necessitate, vt sit maior prout habet communis sententia, Nauarro teste in sequenti num. 35. Caue autem idem sentire de satisfactione, quæ iuxta gratuitatem criminis & personæ facultatem, gratis imponenda est, vt suo loco docebitur ex Concil. Triden. *sess. 14. cap. 8.*

De modo quo detestatio peccatorum debet comparatè summa esse.

SECTIO III.

Dolor verò comparatè summus esse potest multipliciter. Primò, ex obiecto, id est, ex eo quod sit de summo omnium malo. Qua ratione, omnium summum esse dolorem illum de quo agimus, manifestum est, cum sit de peccato mortali quod maximum omnium malorum esse conuincitur; tum exiactura quæ per ipsum fit summi & infiniti boni: tum ex infinito passionis Christi merito, quo eia actura refarcienda fuit: tum demum ex immensis pēnis, in æternum, sine vlllo solatio duraturis, quibus ipsum punitur, non delectum virtute meritorum Christi.

Secundò, ex ordine ad finem: nempe quod vt de se maior est amor finis, quam mediōrum illius gratiā amabiliū: atque adeò maximus est summi & vltimi finis; cuius gratiā cetera omnia sunt amabilia: sic dolor de malo in quo est amissio finis, maior sit dolore de malo, in quo est amissio mediōrum ad eum conducentium; atque adeò maximus de malo, in quo est amissio summi vltimique finis: vt est in peccato mortali, amissio æternæ salutis, eo ipso, quod hominem æternæ summæque miseræ addicit. Qui duo modi, cum in quocumque dolore de peccato mortali notentur, non possunt sufficere ad contritionem, quæ dolor est de peccato ipso, non quiuus; sed specialis, ac præcipuus.

Tertiò ex affectu dolentis: quæ contingere potest maior esse alio, aut etiam maximum omnium; vel secundum ipsius vehementiam, & intensiōnem, vel secundum tenacitatem quamdam cordis & facilitatem ad talem motum: vel demum secundum firmitatem in eo admittendo.

Atque summum esse secundum intentionem non requiritur ad contritionem. Quod vt de eo absolute sumpto antea probatum est; ita etiam iisdemque argumentis probatur de ipso comparato cum aliis doloribus, siue in eadem, siue in diuersa persona reperitis. Si enim dolor, vt ostensum est, in infimo gradu suæ intensiōnis sufficit ad contritionem: negari non potest maiorem ac vehementiorem dari posse, non modo in diuersa, sed etiam in eadem persona. De qua re Nauarr. videri potest in eod. cap. 1. num. 9. & 23. Ex qua inferitur non esse sufficiens signum defectus contritionis in Pēnitente

cente; quod is experiat se vehementius dolere de morte patris, aut de alio incommodo, quam de proprio peccato: nisi forte dolor talis esset: quo Deus mortaliter offenderetur: qualis fuit Iudæ proditoris. Nam is contritionem excluderet: ut pote quo dolens aperit se à Deo: sicut & alias mortaliter peccans: quod contrarium est conuersioni ad Deum, quam contritio importat.

Nec irem requiritur summum esse secundum tenentiam cordis & facilitatem dolendi, quasi nullus alius dolor dari debeat, quo contantopere compungatur, aut voluntas tam facile afficiatur. Nam etsi tale quid desiderandum esset: in nostra tamen potestate situm non est, propter resistentiam appetitus sentientis & corporis complexionem, in plerisque ad contrarium inclinantem. Ad de quod eadem ratione obligemur ad summè amandum Deum, & summè credendum doctrinæ ab ipso reuelatæ, qua ad dolendum summè de nostris peccatis: necessariam autem non esse ad satisfaciendum eiusmodi obligationi, suauitatem aut facilitatem amoris vel credulitatis omni alia maiorem, quia talis non est in nostra potestate. Sicut ergo non iudicatur quis carere amore Dei debito, eo quod experiat se facilius moueri, ac suauius affici in sententiam quam in Deum: aut non credere quem admodum oportet, si maiore facilitate acquiescat doctrinæ Mathematicis, quam doctrinæ diuinitus reuelatæ: ita nec putandum est contritione carere, eo quod facilius moueatur ad dolendum de aliquibus temporalibus incommodis, quam de propriis peccatis.

Nec edem requiritur ut summus sit secundum firmitatem: eo sensu ut Pœnitens de bona mente quam concepit, delicti nusquam possit. Neque enim homo tale quid sibi polliceri potest, cum in hac uita nullus, neque Dei amor, neque de peccato dolor sit sine speciali Dei privilegio tam excellens, quin possit uelociter aliqua tentatione superari. Hinc ex recepta Innocentij sententia Nauar. *ibidem num.* 13. ait, non esse necessarium ut Pœnitens credat se amplius non peccaturum mortiferè: quod superbiā quandam saperet, sicut oppositum sapit humilitatem: sed satis est, ut nolit amplius peccare & proponat id seruare, cum ope diuina.

Superest ergo requiri eo sensu, ut Pœnitens debeat de peccato dolere ex tali huius odio, seu detestatione, quod eligat potius quilibet, quam peccatum. Probat ut quia reprobis omnibus modis præcedentibus, ille unus super est, quo dolor ad contritionem necessarius censetur summus: & de quo accipiatur id quod communiter dicitur, detestationem ex qua idem dolor proximè oritur, summum esse: non quidem intensiùs, sed appetitiuè. Id quod declaratur exemplo matris, quæ quamuis intensius doleret de morte filij sui nam minimè tenere dilecti, quam de morte filij grandioris, non dilecti tanto amoris sensu: appetitiuè tamen magis dolebit de morte huius, in quo maioris estimatiōnis ratio amandi datur: quam de morte illius: ita ut da opinione de alterutrius morte, minimum potius, quam maiorem extinctum velit.

Conuersio igitur illa ad Deum ex toto corde, quam à nobis sacra Scripturæ exigunt, in eo consistit, ut non partim peccata detestemur, partim ad illa afficiamur: neque ut unū peccatum odio habeamus, & alteri adhuc adhareamus: sed omnia detestemur & ab omnibus simpliciter auertamur: idque tam perfecte ut nullum sit malum quod uitatum malimus, quam peccatum. Quod refertur potest illud *Lucæ. 14.* Si quis uenit ad me & non odit patrem suum & matrem suam & uxorem, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suā, non potest meus esse discipulus. Probat autem hac ratione, quam D. Thomas attigit *quodlibet. 1. art. 9.* Qui contritus est, charitatem habet; sine qua peccati remissio non contingit. Charitatem uero habens, Deum plusquam semetipsum diligit. Unde maui se sibi, ac multo magis cetera perdere, quam Deum. Cum ergo peccans mortaliter, sibi perdat Deum: relinquitur ut contritus malle debeat, saltem generatim, quous mala partim quam peccare mortaliter.

Vbi aduertit, quod D. quoque Thomas tangit, non esse ira accipiendam istiusmodi appreciationem, quasi contritio requiratur ut Pœnitens actu sibi proponat ob oculos omnia mala peccata: ac illorum comparatione cum peccato facta, paratus sit quoduis illorum aut omnia simul, perpeti potius,

quam peccare. Nec enim ea de re habetur speciale præceptum: nec tale quid est de natura contritionis: cum hæc possit in momento temporis haberi, ut postea docebitur, non item illa comparatio sufficienter fieri, non modo, à peccatore, sed neque ab homine iusto: qui & in eo non attendit satis sua imbecillitate ad resistendum tentationibus; decipi potest præcipitanter dicens, quod D. Petrus: Etsi oportuerit me, mori tecum non te negabo. Et quamuis uiris perfectus, ad se corroborandum & dolorem auendum, uile esse possit aliquas tale comparationes facere exemplo D. Pauli ad *Rom. 8.* cum dixit: Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, &c.] læpe tamen optimum consilium est, eas non facere; ne animus in bono proposito perturbetur, & vacillare incipiat. Neque proponendas esse. Pœnitenti à Confessione ad capiendum experimentum de illius contritione, merito indicat Nauar. in *seq. num. 21.* quia laqueus inde iniiceretur imperfectis, præsertim illis quos ex imbecillitate, facile est claudicare in electione.

Quod igitur contritio hac ex parte videtur requirere, est ut si huiusmodi comparationes Pœnitenti in mentem uenerint, non possit posituè tentationi cedere, malendo, peccare quam incommodum aliquid subire sed eam vincere ita repudiando peccatum quatenus est Dei offensæ, ut nullo modo se eo inquinatum velit; nec admittere quidquam præcepto charitatis contrarium, quo diuina bonitas ita offendantur, ut qui illud admittit, charitate ipsa excidat, effectus eā indignus: iuxta illud *1. Cor. 10.* Qui amat patrem aut matrem plus quam me non est me dignus. Hocque modo accipi debere puto quod Nauar. *ibidem.* quoque attigit: oportere contritum eo esse animo, ut actu uel uirtute malitiam generatim quamlibet pœnam pati, quam peccare, aut peccasse mortiferè. Nam ex ratione D. Thomæ ante proposita satis intelligi potest, id nihil esse aliud, quam oportere contritum eo esse animo, ut generaliter nihil omnino admittere velit, quo Deum ex charitate dilectum offendant, sibi que ipsum perdat. Porro si de hac uictoria aliquo modo diffidat, cohilere debet se à faciendi electione, actumque suæ uoluntatis suspendendo, commendare se humiliter Deo, ac ipsius uoluntati se totam resignare, dicendo: Fiat uoluntas tua, & cetera, quæ habentur in oratione Dominica: maxime illud, Ne nos inducas in tentationem: sed libera nos a malo.

His consentaneum est quod in *sequenti numero 22.* ex D. Bonauentura & Turrec. habet Nauar. peccatorem quidem qui secum statuit, potius peccare mortaliter, quam mori, non esse absolueandum: si tamen circa hoc nihil deliberauerit, etsi dubitet quid faceret, dum se in tali articulo constitutum conspiceret, non esse denegandam absolutionem, dummodo habeat de presenti propositum non peccandi; & nollet offendere Deum occurrente eadem tali occasione.

Reliquæ conditiones detestationis ad contritionem requisitæ.

SECTIO IV.

Quarta conditio detestationis de qua agimus, est, esse *38.* cum spe uenæ consequendæ: sine qua spe, saltem uirtuali, ipsa uenia non contingit ex *cap. Sceleratorum. De pœnitenti. dist. 3. & aperius ex Conc. Trid. sess. 14. cap. 4.* Unde necesse non est, diutius nos in ea confirmanda immorari: sed sufficit monere, quod per eam salutaris detestatio peccatorum, separatur à pernicioso desperantium: qualis fuit Antiochi, & Iudæ proditoris.

Quinta conditio est, procedere uel ex amore Dei parentis optimi, super omnia amandi, tanquam summi nostri boni; uel ex timore eiusdem præ omnibus timendi, tanquam summi Iudicis, qui animam & corpus potest perdere in gehennam *Matth. 10.*

Illud enim perfecta contritio requirit: & istud imperfecta, quæ attritio dicitur: sufficereque potest ad Pœnitentiæ Sacramentum. Quæ doctrina est Concilij Triden. loco citato: ubi dum contritio dicitur perfecta esse charitate, satis signifi-

catur ad eius perfectionem requiri, ut procedat ex motu dilectionis Dei super omnia, quæ est charitatis actus formalis. Et confirmatur quia contritio perfecta reconciliat hominem Deo, etiam sine Sacramento actu suscepto, ut idem concilium ibidem docet. Id quod ipsa nequit efficere, nisi coniuncta dilectioni Dei super omnia, iuxta illud *primæ Ioan. tertio*. Qui non diligit, manet in morte: Atque illud, quod in priori ad *Corinth. 13.* ait D. Paulus, se nihil esse sine charitate. Itemque illud quod remissio peccatorum quam sancta Magdalena lachrymis obtinuit, tribuatur dilectioni: dicente Domino *Luc. 7.* Remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum. De qua re plura subtiliter disputantur à Scholasticis, in quibus immorari non est nostri instituti. Videri potest Suarez *tomo 4. disput. 4. sect. 2.*

40.

Cum verò in eodem citato capite 4. de imperfecta contritione ad penitentiam Sacramentum sufficiente dicitur, quod vel ex consideratione turpitudinis peccati, vel ex metu gehennæ concipiatur, satis indicatur, eam requirere antecedentem timorem ex quo procedat. Id quod manifestum est de concepta ex metu gehennæ. Confirmatur verò de concepta ex metu aliarum poenarum: quia ut Suarez tangit in sequenti *disput. 5. sect. 2. in fine*. talis metus non est merè humanus & naturalis, sed diuinus, & supernaturalis: iuxta illud quod Concilium ipsum Tridentinum ait, contritionem ex illo conceptam, donum esse Dei, & Spiritus sancti impulsus. Quamuis igitur poenæ sint temporales, tamen consideratæ ut à Deo infliguntur, & ut nobis indicant ipsius iram, ac quodammodo inchoant diuinum supplicium æternum, nisi emendemur, constituant timorem supernaturalem, qui reuocatur ad timorem gehennæ: sicut expectatio bonorum temporalium à Deo sub aliqua habitudine ad vitam æternam ac supernaturalem prouidentiam Dei, reuocatur ad spem salutis æternæ. Eam autem quæ concipitur ex consideratione turpitudinis peccati, prouenire etiam ex timore supremi iudicii Dei, probatur: quia talis consideratio non est secundum meram rationem naturalem, ut etiam attingit Suarez in eadem *sect. num. 12.* Et patet, quia non sufficeret alioqui ad contritionem de qua agimus utpote supernaturalem; quippe quæ Dei donum est, & Spiritus sancti impulsus *ex eodem Concilio Tridentino*. Debet igitur esse secundum rationem eleuaram ad supernaturalem ordinem, seu debet esse conformata Regulæ diuinitus reuelatæ in ordine ad æternæ salutis consecutionem: ita nimirum, ut peccati turpido consideretur prout repugnat virtutibus nobis diuinitus infusis: ad prosecutionem æternæ salutis; quæ est finis noster supernaturalis: secundum quam repugnantiam impedit eiusdem salutis consecutionem, iuxta illud quod dicitur *Apoc. 21.* In cœlestem Ierusalem non intraturum aliquid coinquinatum.

CAPVT IV.

De modo quo detestatio, quam contritio in sua natura includit, exercenda est in usu Sacramenti penitentia.

SUMMARIUM.

- 41 Detestatio in usu Sacramenti Penitentia habenda est necessario de omni peccato mortali, cuius reus est penitens.
- 42 Non item de omni veniali.
- 43 Diversi modi quibus peccata venialia aliter remitti possunt, quam per Sacramenti penitentia usum.
- 44 Non remittitur peccatum veniale, quamdiu non displicet saltem virtualiter.
- 45 Quando contingat talis displicentia virtualis, & quo modo operetur.
- 46 Vnum peccatum veniale remitti potest sine alio.
- 47 Displicentia de venialibus quando materia Sacramenti constituitur, debet esse actualis: & quæ ratione cum proposito emendationis.
- 48 Contritio habenda est necessario de iis de quibus dubitatur, an sint mortalia.
- 49 Non sufficit ad contritionem detestari peccata sua in genere.
- 50 Non est necesse haberi singulas detestationes de singulis mortali-

bus, sed per vnam de omnibus potest conteri quis, sufficienter ad eorum remissionem.

51 Rationes quibus id probatur.

52 Illa vna detestatio exercenda debet ad omnia mortalia, quorum reus est penitens.

53 Talis potest sufficere ad validitatem Sacramenti Penitentia.

54 Non refert an antecesserit vel comiteretur vel sequatur recognitionem peccatorum in particulari.

55 De peccato obliuio sicut confessio facienda est, ita & habenda contritio si recurat in memoriam.

PRO modi propositi declaratione constituemus aliquot propositiones. Prima est: detestationem cum exercetur in usu Sacramenti penitentia, habendam esse necessariam de omnibus peccatis nostris mortalibus post baptismum commissis, nondum per talem aliquem usum delictis. Probatum quia Sacramentalis confessio facienda est de omni eiusmodi peccato: *ex Concilio Tridentino, sessio. decimaquarta cap. 5.* Ergo & habenda contritio, ex qua illa pendet tanquam effectus ex propria causa: & ad quam intrus latentem, in proposito usu exterius manifestandam, instituitur tanquam sensibile signum. Adde quod ut per quodcumque peccatum mortale auertimur à Deo, sic cuiuscumque talis, oporteat esse detestationem, per quam conuertamur ad Deum *ex Ezech. 18. & 33.*

Secunda est. In eodem usu non esse necessariam habendam de omnibus venialibus. Hæc patet per illud quod in Concilio Tridentino citat habetur: de venialibus quidem posse fieri Sacramentalem confessionem, non tamen necessariam faciendam esse: quia multa sunt alia remedia, quibus explari possunt. Quænam verò sint ea remedia, Concilium non exprimit. Ex iure autem canonico septem commemorat *Holistensis in sua summariis, De Penitentia & remissio*. à nobis hic paucis pertringenda.

Remedia aduersus peccata venialia præter usum Sacramenti Penitentia.

SECTIO I.

PRIMUM igitur est digna Eucharistia sumptio. Secundam aquæ benedictæ aspersio. Tertium ieiunium, & elemosynæ largitio. Quartum oratio Dominica. Quintum deuota tuncio peccatoris. Sextum generalis confessio in Ecclesia facta. Septimum benedictio Episcopalis. Eadem post ipsam proponens Paludanus in 4. *dist. 6. q. 1. art. 2. concl. 4.* de illis refert hunc versum:

Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedicens.

In quo per orantem ait indicari, tum orationem Dominicam, tum peccatoris tuncionem imitatione Publicani dicentis Deo, Propitius esto mihi peccatori. *[Luc. 18.]* tum orationem factam in Ecclesia consecrata iuxta illud *3. Reg. cap. 4.* Qui orauerit in domo hac, propitiaberis. *[Per tinctum verò, aquam benedictam. Per edentem, Sacrosanctæ Eucharistia, imo omnis Sacramenti dignam susceptionem. Per confesum, tum generalem, tum etiam specialem confessionem peccatorum siue Sacramentalem siue non Sacramentalem. Per dantem porro, facientem elemosynas siue spirituales siue corporales. Per benedictionem demum, tum panem benedictum, per Sacerdotem in die Dominica, tum etiam benedictionem Episcopalem, & benedictionem Virginitum.]*

Ex eo autem, ait idem Palud. hæc potius quam alia bona opera, constitui remedia aduersus peccata venialia, quod plus incitent ad motum liberi arbitrij detestantis peccata: item quod ad poenæ remissionem plus valeant, ex merito & precibus totius Ecclesiæ. De modo verò quo talia remedia censeantur debent vim habere venialia remittendi, magna difficultas est. De qua Suarez videri potest *tomo 4. disputat. 12. sect. 2.* in ea enim immorari scholasticis est, non præsentis instituti.

Cui sufficit monuisse, nunquam remitti peccatum veniale, quamdiu ipsum vel actu, vel virtute placet: quia manente causa, manet effectus: immo quamdiu non displicet, saltem virtualiter etiam si dicta remedia vsurpentur: ut indicatur est à D. Thom. in 3. *part. quest. 87. artic. 3. ad 1.* dum ait ea ipsa remedia causare peccatorum venialium remissionem, in

quan-